

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו
א 2562/07 (בשא 20974/07)
KHOTAMI נ. בנק דיסקונט
(בתיק KHOTAMI נ. בנק דיסקונט)
ת.פתיחה: 30/10/07 סדר דין: רגיל

**בבית המשפט המחוזי
בתל אביב**

בענין:

1. KHOTAMI SOMBAT Thai Passport A549804
2. BUNYO CHAIYO Thai Passport S599677

שניהם ע"י ב"כ עוה"ד מיכאל בד ואו עידן איידן
אצל מיכאל בד ושות', משרד עו"ד ונוטריון
מרחי ויצמן 2, תל אביב, 64239
מגדל אמות השקעות (קומה 6)
טל': 03-6932833, פקס': 03-6932834

להלן: "המבקשים";

- נ ג ד -

בנק דיסקונט לישראל בע"מ
רח' הרצל 160, תל אביב 68101

להלן: "הבנק" ו/או "המשיב";

בקשה בכתב להכרה בתובענה כייצוגית

בית המשפט הנכבד מתבקש להורות כדלקמן:

- א. להכיר בתובענה אשר הוגשה בד בבד עם בקשה זו כתובענה ייצוגית בהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות התשס"ו - 2006, ובתוך כך להתיר לקבוצה המיוצגת, כהגדרתה להלן, לתבוע את המשיב בתביעה ייצוגית לשם קבלת סעד הצהרתי לפיו המשיב חייב, מכוח היותו בנק בישראל, לפתוח חשבונות בנק למבקשים ולכל העובדים הזרים השוהים באופן חוקי במדינת ישראל, וכי אין לו זכות לסרב לפתוח חשבונות אלה.
- ב. בתוך כך, להגדיר את הקבוצה המיוצגת ככלל העובדים הזרים השוהים באופן חוקי במדינת ישראל, ולמצער, כלל העובדים הזרים מתאילנד, השוהים באופן חוקי במדינת ישראל.
- ג. לפסוק למבקשים גמול מיוחד וכן לפסוק לבאי כח המבקשים שכר טרחה כמי שטרחו והגישו את התביעה הנ"ל.
- ד. ליתן כל סעד אחר כפי שבית המשפט הנכבד ימצא לצודק ולנכון בנסיבות הענין.
- ה. לחייב את המשיב בהוצאות המבקש ובשכר טרחת עו"ד בצירוף מע"מ כדין.

א. עניינה של הבקשה

1. בקשה זו, עניינה במדיניות בלתי ראויה ומצערות של המשיב, אשר סירב, ועודנו מסרב לפניית המבקשים, אשר ביקשו לפתוח כאחד האדם חשבון בנק לצורך התנהלות בסיסית ותקינה כאדם שהגיע לחיות ולעבוד בישראל לתקופה של חמש שנים.
2. בקשתם של המבקשים לפתוח חשבון בנק סורבה על ידי המשיב, וזאת על יסוד היותם של המבקשים עובדים זרים מתאילנד. סירוב זה ניתן על יסוד נימוקים שונים ומשונים; פעם אחת היה נעוץ הסירוב בטענה שפתיחת חשבון כרוכה בהליך מסובך שיארך זמן רב באופן שלא יאפשר כביכול למשיב לספק שרות "ללקוחותיו שלו"; בפעם אחרת טען המשיב כי אין אפשרות לפתוח חשבון בנק לעובדים מתאילנד הואיל ואלה אינם מוכנים כביכול לשלם את העמלות הנדרשות על ידי הבנק; בהזדמנות נוספת, טען המשיב כי אין בידו טפסים בשפה התאילנדית, ובשל כך אין בידו לפתוח החשבון המבוקש.
3. כידוע, בנקים תרים אחר לקוחות "רגילים" שאינם עובדים-זרים; כאשר לקוח "רגיל" מבקש לפתוח חשבון בנק, על דרך הכלל מפנה המשיב זמן על מנת לפתוח את החשבון המבוקש. זאת עושה המשיב הן משיקולים כלכליים, אך ראשית לכול, בהתאם לחובתו החוקית, כפי שיפורט להלן.
4. משום מה, כאשר שמע המשיב כי מדובר בעובדים זרים מתאילנד, החליט המשיב לסרב לפתוח את חשבונות הבנק כאמור, מבלי שביקש – וליתר דיוק – תוך שסירב לקבל, כל נתון אישי של המבקשים אשר יכול היה, אולי, להצדיק את סירובו אשר נגוע, לשיטת המבקשים, בהפליה אסורה, בניגוד לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, תשס"א-2000 (להלן: "חוק איסור הפליה"), ותוך הפרה של החובות החלות על מוסד בנקאי על פי דיני הבנקאות.

ב. העובדות הצריכות לענייננו

5. המבקשים הם עובדים זרים בישראל, השוהים במדינה בהתאם לאשרת עבודה אשר ניתנה להם כדין.
6. על מנת לקיים שגרת חיים נאותה, ביקשו המבקשים לפתוח חשבון בנק אצל המשיב. יובהר, כי המבקשים לא ביקשו מהמשיב להעמיד עבורם קו אשראי כלשהו, והסתפקו בבקשה הבסיסית לפתוח חשבון בנק, בין אם לצורך הפקדת משכורת, בין אם לצורך קבלת החזרים משלטונות מס הכנסה, בין אם לצורך משלוח כספים לתאילנד ובין אם לכל צורך אחר.
7. המבקשים ביקשו מנציגת חברת כוח האדם המטפלת בעניינם, הגב' אורית אסטרן (להלן: "אורית"), לסיוע להם בפתיחת חשבון בנק בסניף של המשיב בנהריה.
8. לצורך זה, פנתה אורית לסניף של המשיב בנהריה, וביקשה לפתוח עבור המבקשים חשבון בנק. או אז, הוסבר לאורית כי אין אפשרות לפתוח חשבון בנק עבור עובד זר מתאילנד. הרקע לסירוב היה נעוץ בטענות שונות ומשונות.
9. יובהר, כי המבקשים אינם דוברים את השפה העברית, ונוקקים לסיוע, אותו הם מקבלים בדרך כלל מנציגי חברת כח האדם המטפלת בהם.

10. למרות שבקשתם של המבקשים סורבה על ידי המשיב, פנתה אורית לבנק בשנית, וביקשה לברר מה ניתן לעשות על מנת לפתוח עבור המבקשים ועבור עובדים זרים נוספים מתאילנד חשבונות בנק אצל המשיב. בשיחה זו נאמר לאורית כי הדבר ייבדק על ידי המשיב, וכי תינתן לה תשובה על כך.

11. ביום 21.3.07 התקשרה אורית לבנק על מנת לברר מה עלה בבירור שביקשה שהמשיב יבצע, והפעם הקליטה את השיחה שהתקיימה עם פקיד של המשיב בשם איציק, אשר סירב לפתוח עבור המבקשים חשבון בנק בביקור הראשון בסניף. העתק מתמליל שיחה זו מצ"ב כנספת "א" לתצהירה של אורית. במסגרת שיחה זו, ולאחר בירור, אמר איציק לאורית כדלקמן:

"איציק:
קודם לא יכולת לדבר, אז עכשיו כן עכשיו אני גם לא כל כך יכול, כי יש לי לקוחה פה אבל רק אני אגיד לך אורית שבדקנו את הנושא ו, א, אני נאלץ להשיב את פניך ריקם מה שנקרא, לא נוכל לפתוח להם, כי זה פשוט ישבש לנו פה את כל העבודה. את יודעת לפתוח חשבון כזה לכל אחד זה לוקח המון זמן ו... עם הרבה אנשים פה, כל אחד יצטרך לשבת מול פקיד לפחות, לפחות שעה אם לא יותר".

12. גם כאשר אורית ביקשה שהבירור אודות המבקשים וכל אחד מן העובדים הזרים שביקשו לפתוח חשבון בבנק, יהיה פרטני ואישי, סירב המשיב לבדוק את בקשתו של כל עובד ועובד, והסתפק בכך שמדובר בעובד זר מתאילנד לצורך הסירוב הגורף לבקשה. בית המשפט הנכבד מופנה לאמור בתמליל המצ"ב כנספת "א" לתצהירה של אורית, ממנו עולה התמונה הבאה:

"איציק:
אני לא יכול להשבית את העסק פה בשביל הפתיחה הזאת, מה עוד שפה גם לעסקה של חד פעמית כזאת, נכון?
אורית:
תשמע, אני לא יודעת אם זה חד פעמי, אולי אחר כך הם ירצו להמשיך להפעיל את החשבון.
איציק:
אי אפשר לדעת, ... בא, נגיד רק לצורך הפעולה, אז לכן אנחנו נאלצים להשיב בשלילה.
אורית:
תראה יש לי, אולי יש לי כבר, אני יכולה לארגן לך משהו כמו 20 תאילנדים ואולי תבדוק, אני אתן לך את השמות.
איציק:
זה מחריף את הבעיה.
אורית:
אה. אולי תבדוק, אולי אני אתן לך את השמות שלהם ואת המקומות עבודה שלהם ותבדוק אותם ותראה אם הם.
איציק:
לא, לא, לא, לא, לא, הייתי מעדיף לא להיכנס לכל זה אורית"

13. הנה כי כן, המשיב מסרב לקבל כל מידע אישי אודות המבקשים או מי מחברי הקבוצה, ומסתפק כאמור בעובדה שמדובר בעובד זר מתאילנד.

14. זאת ועוד, גם לאחר שאורית ביקשה לערב את ההנהלה הבכירה של המשיב, נמסר לה כי הסירוב לפתוח חשבון בנק הוא על דעת הגורמים המוסמכים לכך בהנהלת המשיב.

15. בענין זה, מופנה בית המשפט הנכבד לאמור בתמליל השיחה המצ"ב כנספת "א" לתצהירה של אורית, שם נאמר כדלקמן:

"אורית: הבנתי. מה אתה מציע לי לעשות? יש לך אולי מנהל? אולי מישהו מעליך שאפשר לפנות?
איציק: אני התייעצתי, אני לא נתתי לך תשובה על המקום.
אורית: אה, התייעצת עם ההנהלה?
איציק: כן, עם מי שצריך, כן."

16. ולמרות זאת, המבקשים לא אמרו נואש, וביקשו מאורית להמשיך ולנסות לפתוח עבורם חשבון בנק אצל המשיב.

17. בהתאם לכך, פנתה אורית בתחילת חודש אוגוסט 2007, שוב, והפעם שוחחה עם מנהל הסניף של המשיב בנהרית, מר נפתלי (ולחלן: "נפתלי") וביקשה ממנו לפתוח עבור המבקשים ועבור עוד עשרות עובדים הנמנים על חברי הקבוצה חשבון בנק. אותו נפתלי הבטיח לאורית כי בתוך שבוע תינתן לה תשובה באם יואיל המשיב לפתוח חשבונות בנק למבקשים וליתר העובדים הזרים שביקשו זאת, אם לאו.

18. שבוע עבר, אך תשובה – אין.

19. בשיחת טלפון מיום 14.8.07 אשר הוקלטה על ידי אורית, ואשר העתק מן התמליל שלה מצ"ב כנספת "ב" לתצהירה של אורית, הסביר נפתלי כי המשיב טרם גיבש עמדה סופית באם לפתוח למבקשים ולעובדים הנוספים חשבון בנק, אך העיר כי ככלל, מניסיונו, העובדים הזרים אינם מוכנים לשלם את העמלות הנדרשות על ידי המשיב, ולכן אין המשיב מעוניין בהם כלקוחותיו. באותה שיתה נאמר כדלקמן:

"נפתלי: עדין לא אישרו לו עדין, אני בודק את זה אם בכלל, יש עלויות, למי ש... את תתני ערבות על הפתיחת חשבונות האלה?
אורית: מה זאת אומרת, תסביר לי?
נפתלי: יש אחזקת חשבון, זה בערך 20 – 30 שקל בחודש, מי משלם את זה? הם לא ישלמו את זה?
אורית: הם. אם הם פותחים חשבון אז
נפתלי: הם לא רוצים לשלם את זה, אז מה... מקבל שכר הם לא עושים את זה. מה זאת אומרת? לא הבנתי.
אורית: הם לא רוצים לשלם את זה?
נפתלי: לא יש לנו ניסיון, הם לא רוצים לשלם את זה הם רוצים לקבל ש.. הם לא רוצים לשלם על חשבון. הייתה כתבה גם בטלוויזיה על זה.
אורית: שמה, שעובדים זרים לא...
נפתלי: לא רוצים, הם עושים פעולה, הם באים בעקבות מטבע חוץ או משהו כזה, לא רוצים לשלם, הם רוצים שהמעביד ישלם את זה.
אורית: לא, אני דיברתי על לפתוח חשבון בנק ולהכניס לשם כסף ולמשוך כסף.
נפתלי: איזה כסף של מה?
אורית: כל מיני.

נפתלי: לא, לא, לא כל מיני, אני לא אוהב כל מיני. כל מיני.
אורית: מה זה משנה למה?
נפתלי: לנו זה משנה, כי אני לא רוצה להיתקע עם חשבון... כי הם לא משלמים את עמלה ואת העלויות. יש עלויות של הפעלה."

20. שיחה זו הסתיימה בדחייה נוספת של שבוע, בה יבדוק המשיב שוב את המדיניות ואת האפשרות לפתוח חשבון בנק למבקשים.
21. הזמן חלף, אך גם הפעם לא טרח המשיב להשיב דבר, והמבקשים המשיכו להמתין, אולי בכל זאת יסכים הנתבע לפתוח עבורם את החשבון המבוקש.
22. חלפו למעלה משבועיים, וביום 6.9.07, שוחחה אורית שוב עם נפתלי, בשיחה שתמלילה מצ"ב **בנספח "ג"** לתצהירה של אורית. בשיחה זו השיב נפתלי לאורית כי אין שינוי במדיניות של המשיב, וכי אין אפשרות לפתוח עבור המבקשים חשבון בנק אצל המשיב.
23. לאחר שכל ניסיונותיהם של המבקשים לפתוח חשבון לא צלחו, ומשקצה נפשם בהתנהלות מעליבה זו של המשיב, לא נותר להם אלא לנקוט בהליך משפטי זה.

ג. הטיעון המשפטי

1.ג חוק איסור הפליה

24. המבקשים יטענו כי פרט 7 בתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006, כולל את חוק איסור הפליה.
25. המבקשים יטענו כי המשיב הינו תאגיד המיועד ליתן שירותים פיננסיים לציבור, כמשמעות המונח "שירות ציבורי" בחוק איסור הפליה, הקובע כדלקמן:

"שירות ציבורי" - שירותי תחבורה, תקשורת, אנרגיה, חינוך, תרבות, בידור, תיירות ושירותים פיננסיים, המיועדים לשימוש הציבורי."

26. עוד יטענו המבקשים כי פתיחת החשבון היא חלק בלתי נפרד משירותי הבנקאות הניתנים לציבור הלקוחות של המשיב, בהתאם להגדרת "שירותים פיננסיים" בסעיף 2 לחוק איסור הפליה הקובע כדלקמן:

"שירותים פיננסיים" - שירותי בנקאות, מתן אשראי וביטוח."

המבקשים יוסיפו ויטענו, כי הסירוב לפתוח חשבון בסניפים של המשיב הם בבחינת הפליה על רקע היותם של המבקשים נמנים על קבוצת העובדים הזרים.

27. המבקשים יטענו כי בכך הפר המשיב את סעיף 3(א) לחוק איסור הפליה, הקובע כדלקמן:

”(א) מי שעיסוקו בהספקת מוצר או שירות ציבורי או בהפעלת מקום ציבורי, לא יפלה בהספקת המוצר או השירות הציבורי, במתן הכניסה למקום הציבורי או במתן שירות במקום הציבורי, מחמת גזע, דת או קבוצה דתית, לאום, ארץ מוצא, מין, נטיה מינית, השקפה, השתייכות מפלגתית, מעמד אישי או הורות”.

28. העובדה שהמשיב אף לא הסכים לקבל לידיו את פרטיו האישיים של המבקשים (כגון תלושי שכר, פרטים אודות מקומות עבודתם וכיוצא"ב), על אף שהוצע לו הדבר על ידי אורית בשיחה המוקלטת המצוטטת לעיל, מלמדת על כך שברגע ששמע המשיב כי מדובר ב"עובדים-זרים", ננעלה דעתו ולא היתה עוד עובדה שיכולה היתה לשנות ממסקנתו ומסירובו לפתוח חשבון בנק, וכלשונו של אותו איציק:

אורית: אה, אולי תבדוק אולי אני אתן לך את השמות שלהם ואת המקומות עבודה שלהם ותבדוק אותם ותראה אם הם.

איציק: לא, לא, לא, לא, לא, הייתי מעדיף לא להיכנס לכל זה אורית.

29. המבקשים יטענו, בבחינת למעלה מן הצורך, כי אין יסוד לסברה שלא היה המשיב עתיד להפיק מניהול חשבונו רווח מספיק ביחס ללקוחות אחרים, שכן המבקשים לא סירבו, ואף היו מוכנים לשלם את הסכומים הנגבים על ידי המשיב בדיוק כמו כל לקוח אחר.

30. המבקשים יטענו כי בתפישת המשיב, הכוללת ייחוס מעמד נחות למבקשים ולחברי הקבוצה אך ורק על רק היותם עובדים זרים מתאילנד, טמונה השפלה עמוקה כתוצאה מהפליה פסולה ואסורה. אמרה על כך השופטת ד' דורנר בבג"ץ 4541/94 מילר נ' שר הביטחון, פ"ד מט(4) 94, 135, כי:

”ביסודה של הפליה כזו עומד ייחוס מעמד נחות למופלה, מעמד שהוא פועל יוצא ממהותו הנחות כביכול. בכך טמונה, כמובן, השפלה עמוקה לקורבן ההפליה...”

31. למותר לציין כי למשיב לא היתה כל אינדיקציה אשר יכולה היתה להצדיק סירוב לפתוח את חשבון הבנק למבקשים ולחברי הקבוצה זולת היותם עובדים זרים – עובדה שאינה מלמדת אלא על דעתו הקדומה הפסולה של המשיב.

32. המבקשים יטענו כי המשיב דרס ברגל גסה את כבודם, ואף השפילם בסירובו לאפשר להם לנהל חשבון בנק כאילו לא היו אחד האדם. גם אילו היה ממש בכך שלמבקשים צורך בחשבון בנק לצורך פעולה בנקאית אחת, ובשל כך כביכול המבקשים אינם לקוחות "רווחיים" עבור המשיב, הרי שהרווח הכלכלי אינו יכול להכשיר התנהלות מפלה, כאמור בסעיף 3(ב) לחוק איסור הפליה, הקובע כדלקמן:

”(ב) לענין חוק זה, אחת היא אם העיסוק נעשה למטרת רווח או שלא למטרת רווח ואם נגבה או לא נגבה תשלום תמורת הספקת המוצר או השירות הציבורי, הפעלת המקום הציבורי, מתן הכניסה למקום הציבורי או מתן השירות במקום הציבורי”.

33. המבקשים יטענו כי המשיב אחראי למעשים של עובדיו אשר מסרו את דבר הסירוב לפתוח חשבון בנק כאמור, באשר סעיף 3(ג) לחוק איסור הפליה קובע כדלקמן:

"(ג) בחוק זה, "מי שעיסוקו" - לרבות בעלים, מחזיק או מנהל של עסק, וכן האחראי בפועל על הספקת המוצר או השירות הציבורי או על הפעלת המקום הציבורי או הכניסה אליו".

34. המבקשים יטענו כי אך ורק לנוכח העובדה שהם עובדים זרים, סירב המשיב לפתוח עבורם חשבון בנק. לפיכך, יטענו המבקשים כי נטל ההוכחה רובץ לפתחו של המשיב, בהתאם לסעיף 6 לחוק איסור הפליה, הקובע כדלקמן:

"הוכיח התובע בהליך אזרחי לפי חוק זה אחד מאלה, חזקה שהנתבע פעל בניגוד להוראות סעיף 3, כל עוד לא הוכיח אחרת:

(1) הנתבע סירב לספק מוצר או שירות ציבורי, מנע כניסה למקום ציבורי או סירב לתת שירות במקום ציבורי, לאחר שבירר פרטים הנוגעים לעילות ההפליה המנויות בסעיף 3;

(2) הנתבע סירב לספק מוצר או שירות ציבורי, מנע כניסה למקום ציבורי או סירב לתת שירות במקום ציבורי, לנמנים עם קבוצה המאופיינת לפי עילה מעילות ההפליה המנויות בסעיף 3, ולא סירב כאמור, באותן נסיבות, למי שאינם נמנים עם אותה קבוצה;

(3) הנתבע התנה הספקת מוצר או שירות ציבורי, כניסה למקום ציבורי או מתן שירות במקום ציבורי, לנמנים עם קבוצה המאופיינת לפי עילה מעילות ההפליה המנויות בסעיף 3, בקיום תנאי אשר לא נדרש ממי שאינם נמנים עם אותה קבוצה".

35. כידוע, המבקשים הם בגירים אשר עובדים ומרוויחים את כספם ביושר, ואין כל סיבה שלא יתאפשר להם לפתוח חשבון בנק ולנהל את חייהם באופן סביר. בשולי הדברים יצויין, כי רק לאחרונה עמד מבקר המדינה על ריבוי מקרי השוד מהם סובלים העובדים הזרים בשל החזקת כספי המזומן ברשותם.

36. עוד יצויין, כי תביעה דומה הוגשה בעבר נגד בנק הדואר על ידי עובדים זרים אחרים מתאילנד (ת.א. Simurat Ekkarat 8434/06 ואח'י נ' בנק הדואר), לאחר שבנק הדואר סירב לפתוח עבורם חשבונות בנק. אחת מטענותיו של בנק הדואר היתה שלא חלים עליו דיני הבנקאות מאחר ואין בידי רישיון לניהול בנק, ואין הוא מהווה "מוסד בנקאי" כהגדרתו בחוק. בסופו של יום, נעשה הסדר פשרה בין הצדדים, במסגרתו התחייב בנק הדואר לפתוח חשבונות בנק לכל העובדים הזרים.

2.ג. חוק הבנקאות

37. בנוסף, יטענו המבקשים כי המשיב הינו תאגיד בנקאי שעליו חלות הוראות חוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות").

38. פרט 3 לתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות מאפשר הגשת תובענה ייצוגית בעניין שבין בנק לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו.

39. המבקשים יטענו כי המשיב הפר את החובה המוטלת עליו לפתוח להם חשבון בנק, בהתאם להוראת סעיף 2 לחוק הבנקאות הקובע כדלקמן:

"לא יסרב תאגיד בנקאי סירוב בלתי סביר לתת שירותים מהסוגים הבאים:

- (1) קבלת פקדון כספי במטבע ישראלי או במטבע חוץ;
- (2) פתיחת חשבון עובר ושב במטבע ישראלי וניהולו כל עוד מתקיימת אחת מאלה:
 - (א) החשבון ביתרת זכות לטובת הלקוח;
 - (ב) הלקוח עומד בתנאי ההסכם בינו לבין התאגיד הבנקאי בקשר לניהול החשבון"

40. סעיף 2 הנ"ל הקובע חובה לפתוח חשבון בנק לכל דורש כל עוד החשבון מצוי ביתרת זכות, נקבע בפרק ב' לחוק הבנקאות. סעיף 10 לחוק הבנקאות קובע כדלקמן:

"תאגיד בנקאי שעשה אחת מאלה, דינו – כפל הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, תשל"ז-1977:

(1) הפר הוראה מהוראת פרק ב' למעט סעיפים [...]"

41. המבקשים יטענו כי על פי סעיף 10 לחוק הבנקאות, מהווה הוראת סעיף 2 לחוק הבנקאות עבירה פלילית, המהווה חובה תקוקה אשר הופרה על ידי המשיב. הפרת חובה תקוקה זו הסבה למבקשים עלבון, עגמת נפש רבה ותחושת הפליה קשה.

42. בית המשפט הנכבד מופנה לאמור באתר הבית האינטרנטי של בנק ישראל שהעתקו מצ"ב כנספח "ד" לתצהירה של אורית, ובו נקבע כדלקמן:

"תחום יחסי בנק לקוח

[...]

הבנקאים מחויבים לפתוח לנו חשבון עובר ושב

על פי סעיף 2(א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 אסור לבנק לסרב סירוב בלתי סביר לפתוח חשבון עובר ושב במטבע ישראלי, כל עוד החשבון מצוי ביתרת זכות וכל עוד הלקוח עומד בתנאי ההסכם בינו לבין הבנק בקשר לניהול החשבון. חשוב לציין כי הבנק אינו מחויב להעמיד אשראי ללקוח, לרבות מסגרת אשראי בחשבון העו"ש.

סיבה סבירה לסירוב לפתוח חשבון עשויה להיחשב, למשל, אחת מאלה:

- סכסוך בעבר בין הבנק ללקוח הפוגע ביחסי האמון הדרושים לניהול חשבון בנק;
- התנהגות אלימה – פיזית או מילולית – של הלקוח בסניף בעבר;

היותו של הלקוח מוגבל בעבר או בהווה (על פי חוק צ'קים ללא כיסוי) איננה יכולה להוות סיבה סבירה לסירוב של בנק לפתוח לו חשבון עו"ש ביתרת זכות ללא מסגרת אשראי וללא אמצעי תשלום; כלומר, הבנק מחויב לפתוח לו חשבון ביתרת זכות וללא צ'קים".

43. אין חולק כי המבקשים וחברי הקבוצה, אף לא היו קרובים להיכנס לגדרן של אחת מן הסיבות המהוות הצדקה סבירה לסרב לפתוח בעטיין חשבון בנק.
44. בנוסף או לחילופין, יטענו המבקשים כי על המשיב כגוף המעניק שירות פיננסי לציבור הרחב, חלות נורמות של המשפט הציבורי. דינם של תאגידים מסוגו של המשיב, כדן התאגידים הסטטוטוריים. על הנורמות החלות על תאגידים סטטוטוריים אמרה המלומדת פרופ' ד' ברק-ארז במאמר "תאגידים ציבוריים" עיוני משפט יט (תשנ"ה) 273 בעמ' 281:

"התאגידים הסטטוטוריים הם גופים שהוקמו בחוק. על-כן, אף-על-פי שהם מובחנים מן המדינה ומהווים גופים בעלי אישיות משפטית עצמאית, יש לראות בהם רשויות מינהליות לכל דבר ועניין. ככאלה, תחולת המשפט הציבורי עליהם היא מושכלת-יסוד, ולא שאלה לדיון... התאגידים הסטטוטוריים אינם מעוררים את הדילמה של תחולת המשפט הציבורי; תחולתו נובעת ממהותם כרשויות מינהליות."

45. באשר להתנגשות בין השיקולים העסקיים לבין החובה הציבורית המוטלת על גופים אלה אמר פרופ' י' זמיר בספרו הסמכות המנהלית (תשנ"ו, כרך א') בעמ' 396-397, כי:

"האופי הציבורי של התפקיד מחייב את הגוף לפעול, לא רק על יסוד שיקולים עסקיים, אלא גם לקחת בחשבון, באופן מקביל, שיקולים של טובת הציבור"

46. ברי, כי טובת הציבור היתה להתייחס לקבוצת המיעוט של העובדים הזרים בכבוד לו הם ראויים, כאשר פעולה בסיסית של פתיחת חשבון, שתאפשר לעובדים חיים נורמאליים, אינה דרישה מוגזמת ממי שמבקש לחיות בארץ ולעבוד בה במשך שנים ארוכות.

47. בית המשפט העליון קיבל את עמדתו של פרופ' זמיר הנ"ל וקבע בבג"צ 8299/01 ועד העובדים של ההנדסאים נ' רשות שדות התעופה, (מיום 15.9.2005, טרם פורסם), כדלקמן:

"יתרה מזאת, כאשר קיימת התנגשות בין שיקולים עסקיים לבין חובתו של התאגיד הסטטוטורי למלא את תפקידו הציבורי כנאמן הציבור, גוברת חובתו הציבורית."

48. המבקשים יטענו כי המשיב אינו רשאי להעדיף את השיקול העסקי על פני השיקול הציבורי אך ורק על רקע השתייכותם של המבקש וחברי הקבוצה לציבור העובדים הזרים, וכי כעובדים זרים הם זכאים לכבוד הראוי להם. זאת, מבלי לגרוע מכך שאין כל יסוד לסברה שהמבקשים אינם לקוחות כדאיים מבחינה כלכלית, וכי טענה זו כל כולה נגועה בדעה קדומה שאין לה יסוד או מקום.

ד. הגדרת הקבוצה

49. המבקשים יטענו כי לנוכח התנהלותו של המשיב, ניתן להבין באופן ברור כי מדובר בעניין שבמדיניות בה נוקט המשיב כלפי כל קבוצת העובדים הזרים השוהים באופן חוקי במדינת ישראל המבקשים לפתוח חשבון בנק.

50. למיטב ידיעת המבקשים, למעלה מ- 200,000 עובדים זרים חיים ועובדים באופן חוקי במדינת ישראל.
51. אין דרך למנות את העובדים שביקשו לפתוח חשבון בנק אצל המשיב ושפניהם הושבו ריקם. יחד עם זאת, הואיל והסעד המבוקש הוא הצהרתי, מתבקש הסעד להיות מכוון לכל העובדים הזרים השוהים באופן חוקי במדינת ישראל אשר יבקשו לפתוח חשבון בנק אצל המשיב, ללא כל אבחנה. לחילופין, ולמען הזהירות, יתבקש בית המשפט הנכבד להגדיר את הקבוצה ככלל העובדים הזרים מתאילנד, השוהים באופן חוקי במדינת ישראל.

ה. הנימוקים לאישור התובענה כתובענה ייצוגית

52. סעיף 4 לחוק תובענות ייצוגיות קובע כדלקמן:
- "(א) אלה רשאים להגיש לבית המשפט בקשה לאישור תובענה ייצוגית כמפורט להלן:
(1) אדם שיש לו עילה בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה";
- ...
- (ב) בבקשה לאישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן (א) (1) - די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק".

53. סעיף 3 (א) לחוק תובענות ייצוגיות, קובע כי:

"הגשת תובענה ייצוגית"

(א) לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית...".

54. התוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות קובעת כי:

" (סעיף 3 (א) - תביעה שניתן להגיש בה בקשה לאישור תובענה ייצוגית)

3. תביעה נגד תאגיד בנקאי, בקשר לענין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו.

....

7. תביעה בעילה לפי חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-200032

55. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כדלקמן:

"בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה:

- (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה;
- (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין;

- (3) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בענין זה;
- (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב.

ה. 1. התובענה עוסקת בשאלות מהותיות, שסביר שתוכרענה לטובת הקבוצה

56. השאלות העיקריות העומדות בבסיסה של התובענה, הן האם המשיב רשאי לסרב לפתוח חשבון בנק למבקשים ולחברי הקבוצה בשל היותם עובדים זרים.
57. ההכרעה בשאלה זו היא משפטית, ומשותפת לכלל חברי הקבוצה המיוצגת בתביעה זו.
58. סיכויי הצלחת התובענה גבוהים ביותר, שכן היא נסמכת על הוראות חוק מפורשות, על שיחות שנערכו בין אורית לבין נציגים מוסמכים של המשיב בהזדמנויות שונות, כאשר חלק משיחות אלה אף הוקלטו והאמור בהן מדבר היטב בעד עצמו. בשיחה זו גלומה הודאת בעל דין באשר ליכולתו של המשיב לפתוח חשבון, מצד אחד, ובחוסר הרצון המופגן והפסול שלו לעשות כן, מצד שני.

ה. 2. הגשת תובענה ייצוגית, עדיפה על הגשת תביעות אישיות, מוצדקת והוגנת להכרעה במחלוקת

59. במידה ולא יתאפשר בירור התובענה בדרך של תובענה ייצוגית, עשוי הדבר להביא להגשת מספר רב של תביעות נפרדות, מצד עובדים זרים רבים. כידוע, העובדה שלעובדים הזרים אין נגישות לערכאות הן בשל קשיי השפה, והן בשל קשיים כספיים – הרי שאם לא תידון תביעה זו כיייצוגית, קיים סיכוי סביר שזכויותיהם של העובדים הזרים תמשכנה להיות מקופחות.
60. ריבוי תביעות, יכביד על מערכת בתי המשפט שלא לצורך, ויאלץ את המשיב לנהל מספר רב של התדיינות בערכאות שונות ברחבי הארץ. הדבר יביא לבזבוז מיותר של משאבים, זמן וממון, הן מצד המשיב, הן מצד מערכת בתי המשפט, והן מצד העובדים הזרים, ועלול להביא לתוצאות סותרות.
61. בנוסף, כאמור לעיל, קיים חשש כי חלק גדול מחברי הקבוצה (אם לא כולם) כלל אינם מודעים לזכויותיהם או שהינם חסרים את האמצעים הדרושים לשם ניהול הליך משפטי ולפיכך, בהיעדר תובענה ייצוגית, הם לא יזכו לפתוח חשבון בנק, בניגוד לחוק, ועל רקע שיקולים פסולים ודעות קדומות חסרות יסוד, ועולם כמנהגו ימשיך לנהוג.

ה. 3. קיים יסוד סביר להניח כי המבקשים מייצגים בדרך הולמת את עניינם של הנמנים על הקבוצה

62. המבקשים נמנים על נפגעי מדיניותו של המשיב ועניינו בתובענה זו זהה לחלוטין לעניינם של כל שאר חברי הקבוצה, מה עוד שגם העובדות הנוגעות לנשוא התובענה זהות מעיקרן.
63. המבקשים נקטו יוזמה והגישו תביעה בשם כלל ציבור העובדים הזרים אשר נפגעו ועתידיים להיפגע עקב פעולות המשיב.
64. באי כוחם של המבקשים הינם עו"ד המנוסים והמתמחים בניהול של תובענות ייצוגיות.

65. בהתאם לכך, קיים יסוד סביר להניח כי המבקשים ייצגו בדרך הולמת את עניינם של הנמנים על הקבוצה.

ה. 4. התובענה הוגשה בתום לב

66. המבקשים הם עובדים זרים שרצונם בקבלת יחס שווה לכל הלקוחות האחרים של המשיב, והם מעוניינים להגן על יתר חברי הקבוצה אשר אינם מודעים לזכויותיהם, ואינם יכולים לעמוד על מימושו.

67. רצונם של המבקשים הוא להביא לשינוי המדיניות של המשיב, אשר מנצל את חוסר הידיעה של חברי הקבוצה, ואת הקשיים להתעמת עם המשיב, כאשר תוך כדי ניצול היתרון והעצמה של המשיב הוא דוחה את חברי הקבוצה המבקשים לנהל חשבון (ביתרת זכות!).

68. תביעה זו הוגשה רק לאחר שכלו כל הקיצין, ולאחר שהמשיב הוכיח מעל ומעבר לכל ספק, כי אין בדעתו לפתוח חשבון בנק כעניין שבמדיניות, וכי אין בדעתו לשנות מדיניות זו.

ה. 5. גודלה של הקבוצה מצדיק הגשת תובענה ייצוגית

69. התובענה מוגשת בשמם של עובדים זרים רבים, אשר להם אינטרס משותף וישיר בבירור התובענה בדרך של תובענה ייצוגית. באם לא יתאפשר בירור התובענה בדרך זו, תמנע ברובם המכריע (אם לא מכולם), האפשרות לקבל סעד כלשהו בגין המעשים נשוא התובענה, שכן חלק גדול מהם כלל אינו מודע לזכויותיו, וחסר את האמצעים והכישורים המתאימים לניהול הליך משפטי שיביא למימושו.

70. יתירה מזו, מאחר וחברי הקבוצה הם בדרך כלל, אם לא תמיד, משתכרים בשכר נמוך, הרי שסביר להניח שלא תהיה לחברי הקבוצה יכולת כלכלית לניהול הליך ארוך ויקר מול המשיב בעניין זה. על כן, באם לא תאושר התביעה כייצוגית, קיים חשש כי חלק ניכר מחברי הקבוצה, אם לא כולם, לא יוכל לעמוד על זכויותיו והמשיב יצא נשכר מכך, שלא כדיון, ואף ימשיך במדיניות זו.

ו. סוף דבר

71. אשר על כל אלה, יתבקש בית המשפט הנכבד להיעתר לבקשה, ובתוך כך, להורות כמבוקש ברישא לבקשה זו.

72. בקשה זו נתמכת בתצהיריהם של המבקשים ובתצהירה של הגב' אורית אסטרותן.

73. מן הדין ומן הצדק להיעתר לבקשה.

עידן איידן, עו"ד
מיכאל בד, עו"ד
באי כח המבקשים
מיכאל בד ושות', משרד עורכי דין ונוטריון

היום, 30 באוקטובר, 2007

תצהיר

אני הח"מ, KHOTAMI SOMBAT, נושא דרכון תאילנדי שמספרו A549804, לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר אמת וכי אתיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזאת, בכתב כדלקמן:

הנני עושה תצהירי זה בתמיכה לבקשה להכיר בתובענה אשר הוגשה על ידי כייצוגית;

1. אני עובד זר מתאילנד.
2. בחודש מרץ 2007 או בסמוך לכך ביקשתי מגבי אורית אסטרטון לפתוח עבורי חשבון בנק בבנק דיסקונט.
3. לאחר מספר בירורים שערכה עבורי אורית, נמסר לי על ידה כי הבנק מסרב לפתוח עבורי חשבון בנק.
4. הסיבה לסירוב הבנק נעוצה בעובדה שאני עובד זר מתאילנד, ולכן אין הדבר משתלם לו. בכך, מפלה אותי הבנק ביחס ללקוחות אחרים שלו.
5. על פי ייעוץ משפטי שקיבלתי, כל אדם זכאי לפתוח חשבון בנק כחלק מזכויותיו הבסיסיות בחוק.
6. התנהגות זו של הבנק, פגעה בי מאוד, גרמה לי להרגיש מופלה לרעה וצפויה להסב לי נזקים כספיים.

הנני מצהיר כי שמי הוא KHOTAMI SOMBAT, החתימה להלן חתימתי היא וכל האמור בתצהירי זה - אמת.

SOMBAT

אישור

אני מאשר כי ביום 16 באוקטובר, 2007 הופיע בפני, עידן איידן, עו"ד, מרחוב ויצמן 2, תל אביב, מר KHOTAMI SOMBAT, אשר הציג את עצמו בפני באמצעות דרכון תאילנדי שמספרו A549804, ולאחר שהוזהרתי כי עליו להצהיר את האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר את נכונות תצהירו דלעיל וחתם עליו בפני.

עידן איידן, עו"ד

תצהיר

אני הח"מ, BUNYO CHAIYO, נושא דרכון תאילנדי שמספרו SS99677, לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר אמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזאת, בכתב כדלקמן:

הנני עושה תצהירי זה בתמיכה לבקשה להכיר בתובענה אשר הוגשה על ידי כייצוגית;

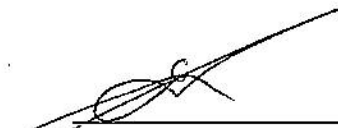
1. אני עובד זר מתאילנד.
2. בחודש מרץ 2007 או בסמוך לכך ביקשתי מגב' אורית אסטרון לפתוח עבורי חשבון בנק בבנק דיסקונט.
3. לאחר מספר בירורים שערכה עבורי אורית, נמסר לי על ידה כי הבנק מסרב לפתוח עבורי חשבון בנק.
4. הסיבה לסירוב הבנק נעוצה בעובדה שאני עובד זר מתאילנד, ולכן אין הדבר משתלם לו. בכך, מפלה אותי הבנק ביחס ללקוחות אחרים שלו.
5. על פי ייעוץ משפטי שקיבלתי, כל אדם זכאי לפתוח חשבון בנק כחלק מזכויותיו הבסיסיות בחוק.
6. התנהגות זו של הבנק, פגעה בי מאוד, גרמה לי להרגיש מופלה לרעה וצפויה להסב לי נזקים כספיים.

הנני מצהיר כי שמי הוא BUNYO CHAIYO, החתימה להלן חתימתי היא וכל האמור בתצהירי זה - אמת.

7600

אישור

אני מאשר כי ביום 16 באוקטובר, 2007 הופיע בפני, עידן איידן, עו"ד, מרחוב ויצמן 2, תל אביב, מר BUNYO CHAIYO, אשר הציג את עצמו בפני באמצעות דרכון תאילנדי שמספרו SS99677, ולאחר שהזהרתיו כי עליו להצהיר את האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר את נכונות תצהירו דלעיל וחתם עליו בפני.

עידן איידן, עו"ד